

Yakın Dönem Türk Milliyetçiliği Üzerine Bazı Gözlemler: İttifaklar, İhtilaflar

Yrd.Doç.Dr., Mehmet AKINCI
Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari bilimler
Fakültesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi
Bölümü

Demokrasi Platformu ♦ Yıl:9 – Sayı: 34 ♦ 2013/II, S.27-44

Giriş

Sosyal bilimlerin yakın dönemde popüler konuları oldu. Bir dönem küreselleşme bir dönem postmodernizm her kürsü işgal edenin değinmeden geçemediği konu başlıklarındandı. Bu tartışmalar biraz durağanlaştığından beri bir konu, milliyetçilik dünya ve Türkiye gündemini farklı yüzleri ile işgal ediyor. Aslında dünyanın eskiyen belki doğru ifade ile aşınlaştığımız gündem maddelerinin, küreselleşmenin ve postmodernizmin bir sonucu olarak milliyetçiliği bu denli konuşuyor ve tartışıyoruz. Postmodern düşüncülerle birlikte bilim felsefesindeki mutlak hakikat çerçevesinde sunulan homojenleştirici politikaların felsefi sorgulanması, milliyetçiliği tartışılır kılıyor. Diğer taraftan adına küreselleşme dediğimiz ve dünyayı küçük bir köy haline çeviren değişim dönüşüm dalgası milliyetçiliği tartıştıyor. Çünkü, bundan sonra ulus devletler toprakları üzerinde yaşayanlar üzerinde artık daha az egemenler ve iletişim, ulaşım olanakları ile insanlar farklılıklarının daha fazla farkındalar.

Bu dünya gündemine bağlı olarak Türkiye’de milliyetçilik tartışılıyor. Genelde bu tartışmalara bakıldığında milliyetçilik tek ve sabit bir düşünce geleneği ya da ideoloji imiş gibi kavranıyor. Özünde milliyetçilik her ne kadar birliğe ve bütünlüğe vurgu yapsa ve taraftarları bu duyguyu yücelt-seler de milliyetçilikten bahsettiğimizde aslında milliyetçiliklerden bahsed-

riz. Bu düşüncenin farklı tonları vardır ve aralarında daima canlı bir alışveriş olduğu kadar bir rekabet de vardır (Bora, 2003: 18).

Bu çalışma 1990'lı yılların sonundan 2005'li yıllara kadar olan dönemde Türkiye'de farklı milliyetçiliklerin nasıl ve hangi şartlarda ittifak ettiklerini yani bir diğer deyişle canlı bir alışveriş içinde olduklarını göstermek; diğer taraftan bu ittifakla beraber nasıl bir ihtilaf içerisine düşerek ya da bir diğer ifade ile rekabete girdiklerini göstermek üzere kaleme alınmıştır. Bu hali ile popüler bir tartışma konusu olan milliyetçiliğin Türkiye özelinde farklı tonları tanıtmak, onu anlaşılır kılmak istenmiştir.

Bu çerçevede öncelikle farklı Türk milliyetçiliklerinin nasıl ve hangi argümanlarla bir araya gelerek bir ittifak oluşturdukları ironik bir tanımlama ile kızıl elma ittifakı olarak belirtilmiş, bu ittifakın ardından medeniyetçi milliyetçiliğin nasıl aradan sıyrılarak diğer rakipleri ile bir yarış içine girdiği gösterilmeye çalışılmıştır.

İlginç Bir Yakınlaşma: Kızıl Elma İttifakı

1990'lı yılların sonunda Milliyetçi Hareket Partisi'ne yakınlığı ile bilinen Ortadoğu gazetesinde yer alan söyleşiler ironik olarak kendisine atfedilen Kızıl elma ittifakının miladı olarak gözükmektedir. Sağ Milliyetçi gazeteci yazar Aslan Bulut, İşçi Partisi Genel başkanı Doğu Perinçek'le röportajını ve Atilla İlhan'la yapılmış olan söyleşileri bir kitap olarak yayınladı: *Türkçü Devrimci Diyalogu, Doğu Perinçek ve Atilla İlhan'la Röportajlar*. Bulut kitabın önsözünde de belirttiği gibi bu girişimin amacı "bilinçlerde bir ittifak meydana getirmektir" (Bulut, 1998: 12).

İttifakı meydana getirme çabasının nedeni, ilgili röportajlarda ifadelerdeki vurgulardan açıkça seçilebilmektedir. Perinçek'in söylediklerine bakıldığında Türkiye'nin bütünlüğü sağlamak, devletin egemenliğini tesis etmek, devleti yeni bir "Sevr" tehdidinden ve emperyalizmden korumaktır (Bulut, 1998:29-34). Yine bu ittifakın önemli isimlerinden A.İlhan milliyetçiler arasındaki ayrılığın emperyalizme yaradığını belirterek ittifak edilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır (Bulut, 1998: 57).

O dönem, fikir cephesindeki tehdit algılamasına bağlı olarak gerçekleşen bu yakınlaşmaya siyasi yakınlaşma eşlik etmiştir. Artık sol ve sağa ait unsurlar çeşitli vesilelerle bir araya gelebilmiş ve aynı dergide bir süre yazmışlardır.¹ Örneğin Gençlik Cephesi isimli dergide, İşçi Partisi Öncü Gençlik

¹ Ülkü Ocakları İstanbul İl Başkanı Levent Temizin Gençlik Cephesi'nde yayınlanmış şu yazılarına bakılabilir: Levent Temiz, "Türk Gençliği Artık Tek Yürek Tek Bilektir", *Gençlik Cephesi*,

Genel Başkanı, Ülkü Ocakları İstanbul İl Başkanı, CHP Gençlik Kolları İstanbul İl Sekreteri sıfatlı isimler yazı yazmaktaydı. Yazılarda ortak temalar, Perinçek, İlhan ve Bulut'un söyleşilerindekilerle hemen hemen aynıdır. Örneğin Ülkü Ocaklı Temiz, (2003a: 13) *"Türkiye Cumhuriyeti, yüzyılım başında olduğu gibi yeniden Sevr tehdidiyle karşı karşıyadır. ABD dünyayı yeniden şekillendirmek istemekte ve haritaları yeniden çizmek hedefiyle bölgemize bütün gücüyle abanmaktadır. Milli devletimiz hedef tahtasıdır"* diyerek uyarı yaparken; İşçi Partisi Gençlik Kolları Başkanı Şen (2003: 12), Temiz'le aynı yönde Türkiye'nin bir *"ikinci Sevr"* tehdidi altında olduğunu belirtir. Buradaki yazıların ortak temalarından bir diğeri Sevr tehdidini somutlaştırdıkları Kıbrıs sorudur. Hükümet *"milli konularda Avrupa Birliği hayali ile tavizler"* vermektedir (Temiz, 2003b: 13). Bu tavizler son bulmalıdır, *"unutulmamalıdır ki, Kıbrıs'ta verilecek her taviz bu toprakların kaybedilmesine sebep olacaktır"* (Temiz, 2004: 15). Bu politikaların müsebbipleri derhal durdurulmalıdır çünkü *"Kıbrıs veren Türkiye'yi verir"* (Güneş, 2003: 13) denmekte, *"Kıbrıs'ın verilmesinin planlarının yapıldığı [...], hainliğin meşru hale geldiği bir dönemde bu kanuna tekrar ihtiyaç duyulmaktadır"* (Şen, 2004: 8) denilerek Hıyaneti Vataniye Kanunun çıkartılmasını istemektedirler.

Bu kaygılarla hareket eden farklı milliyetçi kesimlere ait kişiler, özellikle Cumhuriyetin kurulmasında düzenli orduya geçilmeden önce Anadolu'daki direniş örgütlerine gönderme yaparak kendilerini Kuvva-yı Milliye gençliği olarak tanıtmış, aynı mitinglerde de bir araya gelmişlerdir (Haber, 31.08.2003). Mitinglerde, yazılardaki ortak temalardan da anlaşılacağı üzere küreselleşme ve Avrupa Birliği'ne giriş süreci ile birlikte Türk milletinin yok olacağı, devletin bölüneceği kaygılarını aynı ton ve içerikle dile getirilmiştir. Bu yaklaşma Radikal Gazetesi'nin manşetinden sonra² (Haber, 3.8.2003) *"kızıl elma"* ittifakı olarak anılmıştır.

Sayı 1, 2006, s.14; Levent Temiz, "Bir Davetin Düşündürdükleri", *Gençlik Cephesi*, Sayı 2, 16.11.2003, s.13; Levent Temiz, "Her Şart Altında Denktaş'ın Yanındayız", *Gençlik Cephesi*, Sayı 4, 2003, s.13; Levent Temiz, "Milli Değerlerimize Sahip Çıkan Herkesle Kardeşiz", *Gençlik Cephesi*, Sayı 5, 2003, s.14; Ayrıca ittifak için Gençlik Cephesi dergisinde yayınlanan röportajlarda bazı MHP üst düzey yöneticilerinin ittifak hakkında olumlu söylemleri için Gençlik Cephesi, "Kızıl Elma İttifakı İçin Ne Dediler (2)", Sayı 9, 2004, s.6-7; Gençlik Cephesi, "Kızıl Elma İttifakı İçin Ne Dediler (3)", Sayı 10, 2004, s.14-15. Ayrıca Türk Solu dergisindeki şu makalelerde bu çerçevede değerlendirilmelidir. Aslan Bulut, "Türkiye'ye de bir 11 Eylül mü lazım?", *Türk Solu*, Sayı 35, 2003, s.18-19, Hüseyin Özbek, "Mankurtlaşan Sol", *Türk Solu*, Sayı 35, s. 21.

²Radikal Gazetesi, 3.8.2003 tarihli baskısında sol ve sağ milliyetçi akımların yaklaşmasını ön sayfada manşetten verdiği haberine içeride tam sayfa ayırmış ve ittifaka sıcak bakanların görüşlerine (Aslan Bulut, Kemal Çapraz, Sadattin Tantan, Bedri Baykam, Yekta Güngör Özden) ve ittifakın yayın organlarına ayrıntılı olarak yer vermişti.

İttifak geçmiş tecrübelerin etkisiyle imkânsız gibi gözüküyordu³ ve nitekim dağıldı da. Her ne kadar ittifak dağılmış olsa da farklı milliyetçilik yaklaşımlarının nasıl bir alışverişe girdiğini görmek farklı milliyetçiliklerin gelecekte nasıl davranabileceklerini görmemiz açısından önemlidir. Bu nedenle öncelikle ittifakı mümkün kılan unsurlar üzerinde durulmalıdır. Bu unsurla değinmeden önce kafa karışıklığına sebep olan bir konuya da açıklık getirilmelidir: Sol ve milliyetçilik ilişkisi.

Sol ve Milliyetçilik

Sol düşüncenin özü itibarı ile milliyetçi olmadığı hatta orijini itibarı ile anti-milliyetçi olduğu söylenebilir (Laçiner, 1997: 243). Bununla birlikte tarihi süreç içerisinde birinci dünya savaşından sonra kurulan sosyalist Sovyet Rusya'nın, kendisini yok etmek isteyen ittifak karşısındaki tutumu sol ve milliyetçilik ilişkisi için bir dönüm noktası olmuştur. İttifak karşısında kaygılanan Sovyet Rusya ulus devletlerin kurulmalarına katkıda bulunmuştur. Bu süreçte, ulus devletlerin kurucu ideolojisi olan milliyetçiliğe ideolojik açıklama getirme çabaları, milliyetçiliği sosyalist kuramın ayrılmaz bir parçası olarak sunan yaklaşımın temelini oluşturmuştur. Özetle bu yaklaşım, Lenin'in, Marks'ın evrimci medeniyetçi yaklaşımını tersine çevirerek burjuva sınıfı olmayan, gelişmekte olan ülkelerin, kendi uluslarını sosyalist uluslara dönüştürme görevinin olmadığı, bu ülkelerin önündeki görevin kapitalist gelişmenin acılı evresini atlayarak sosyalizme geçiş için bir ulus oluşturmak tezine dayanmakta ve milli demokratik devrim olarak adlandırılmaktadır. Milli demokratik devrim (MDD) çizgisini besleyen en önemli kaynaklardan birisinin de Maoizm olduğunu (Aydın, 2002: 439-440) hatırlamak gerekir.

Bu çerçevede Türk solu da MDD'ci çizginin ideolojik temelleri ilk olarak Türkiye Komünist Partisi'nde aranmalıdır. MDD'ci yaklaşım ve milliyetçi sol çizgi Cumhuriyetin ilk yıllarında Kadro dergisinde savunulmuştur. 1960'lara gelindiğinde bu iz Yön hareketinde takip edilebilecektir (Karsan, 2005: 235-236). 1980 sonrası milliyetçi sol çizgiyi iki ana kol üzerinden takip edebilmek mümkün gözükmektedir. Bunlardan ilki; kendisini ulusal sol olarak nitelendiren Atilla İlhan'dan, İlhan Selçuk'a uzanan Cumhuriyet

³Bu iki akımın 1980 öncesi nasıl birbirine düşman olduğunu, Hasan Cemalin şu satırları güzel ifade etmektedir: "Bizler solcuyduk! Sağcılık ayıptı, Faşistlikti, Amerikancılıktı. Onlar için biz solcular vatanı satmaya hazır, Moskova ajanı komünistlerdik. Bizim için baş düşman Amerikan emperyalizmi, onlar için Rus emperyalizmi idi. Aramızda aşılması güç duvar hızla yükseliyordu. Kavgı kaçınılmazdı. Çatışmayı kural olarak bellemiştik. Hoşgörünün zerreciği yoktu. Birbirimizi değil anlamaya, yüz yüze gelmeye karşı karşıya konuşmaya tahammülümüz yoktu. Cemal Hasan, *Kimse Kızmasın Kendimi Yazdım*, İstanbul, Doğan Kitapçılık, 1999, s.162.

Gazetesi yazarlarının ve Mümtaz Soysal gibi eski Yöncülerin bulunduğu eğilimdir. Diğer eğilim ise Marksist terminolojiyi kullanmakla beraber, milliyetçi tavırları ile bilinen Doğu Perinçek gurubudur (Aydın, 2002: 435).

Bu kısa parantez arası hatırlatma notundan sonra ittifakı bir araya getiren unsurları; tabir yerinde ise ittifakın harcını anlamaya çalışmak gerekir. Bu nedenle ilgili dönemde ittifakın yayın organı niteliğinde olan süreli yayınlarda köşe yazısı yazan ya da bu yayınlara konu ile ilgili röportajla destek veren sağ ve sol milliyetçi isimlerin yazdıklarına röportajlarına bir göz atmak gerekecektir.

İttifakın Ortak Paydası I: Antiemperyalizm ve Küreselleşme Karşıtlığı

Sol ve milliyetçilik ilişkisine dair bu kısa hatırlatmadan sonra sol ve sağ milliyetçi düşüncüyü bir araya getiren, ittifakı mümkün kılan sol ve sağ milliyetçiliğin ortak inşaî unsurlarından ilk ve hatta en önemlisi olarak bahsedilmesi gereken, antiemperyalizm vurgusudur. Milliyetçi sol çizginin en belirgin özelliği antiemperyalist olmasıdır. Hatta solun milliyetçi damarını kabartan unsur, antiemperyalizmdir.

İttifakın oluşumunda asli rol oynayan antiemperyalizm vurgusu, Türk devrimine bir ideoloji üretme amacı olan ve milliyetçi solun ilk köklü ve sistematik savunucusu Kadroculardan (Türkeş, 2002: 470) itibaren, milliyetçi sol çizgide rahatlıkla takip edilebilir. Kadro kapitalist emperyalist uluslararası sistemin yıkılmasını, bunun yerine iktisadi olarak bütünleşmiş ulusal birimlerin kurulması gerektiğini savunmuştur (Türkeş, 2002: 471). Yine bu çizgide Yön Hareketi'nin milliyetçilikten ne anladığı da önemli gözükmektedir. Batılılaşma ile Türkiye'nin sömürgeye döndüğünü iddia eden Yöncülere göre milliyetçilikten yoksun bir batıcılık milli ihanettir. Bu manada milliyetçiliği emperyalizm ve kapitalizmin anti tezi olarak düşündükleri görülmektedir. Yön dergisinin kurucusu Doğan Avcıoğlu milliyetçi insanı iç ve dış kapitalizm karşısında dikilen insan olarak tanımlamaktadır (Özdemir, 1986: 180). Ona göre sömürülen ülkelerde milliyetçilik yeni bir öz kazanmıştır. Bu yeni öz tam bağımsızlıktır. Az gelişmiş ülkelerde milliyetçilik zorunlu olarak antiemperyalizm şeklini alır. Bu durumda da milliyetçi emperyalizme karşı savaşıyor kişi olarak tanımlanır (Özdemir, 1993).

Antiemperyalizm söylemi sağ milliyetçi çizginin de ideolojik envanterindedir. 1980 öncesi dönem de dahil olmak üzere sağ milliyetçi çizgi antiemperyalisttir. 1978 yılında Genç Arkadaş isimli dergide yayınlanan Özcan Yeniçeri'ye ait şu satırlar sağ milliyetçiliğin antiemperyalist görüşlerini özetlemektedir:

Yalnızca batı ülkelerinin yayılma siyasetinin sonucu olarak emperyalizmin doğduğunu sanmak, ya da kapitalizmin son aşaması olduğunu iddia etmek emperyalizm bilmemek, anlamamak demektir. Formel mantık kuralları ile düşünülecek olursa sosyalistlerin iddia ettikleri sömürü, işgal, iktisadi hegemonya, yalnız kapitalizmin uyguladığı bir taktik midir soruna şüphesiz hayır cevabı verilecektir. [...] [G]ünümüzde kapitalizm emperyalist amaçlarını iktisadi bağımlılık esasları üzerine oturtmuştur. Sosyalizm de hem iktisadi, hem siyasi, hem kültürel temellere emperyalist amaçlarını oturtmuştur. [...] [E]mperyalizm tahlil edildiğinde iki boyutlu olduğu ortaya çıkar. 1) Kapitalist emperyalizm 2) sosyalist emperyalizm (Aktaran Öznur, 1999: 438).

Yukarıdaki alıntıda da altı çizildiği gibi emperyalizmi sadece batı kaynaklı görmeyen sağ milliyetçiliğin antiemperyalist söylemi tarihi seyri içerisinde inişli çıkışlı bir çizgiye sahiptir. 1980 darbesi öncesi antikomünist özelliğin baskın oluşu antiemperyalist söylemi ikinci plana itmiştir. Ya da bir başka ifade ile Sovyet emperyalizmine karşı duruş 1980 darbesi sonrası Amerikan emperyalizmine karşı bir tavır olarak değişmiştir. Bunda 1980 darbesinin ülkücü hareketin devletle/rejimle özdeşleşmesinin tramvatik şekilde yıkılması bir dönüm noktasıdır. Darbenin ABD ve onun odağındaki emperyalist sistemin desteğiyle gerçekleştiği inancı (Bora & Can, 2000: 351) etkili olmuştur. Bu antiemperyalist söylem her iki akımında ideolojik envanterindedir ve küreselleşme sürecinin ulus devletin egemenliğini aşındırması, sol ve sağ milliyetçiliğin antiemperyalist damarını kabartmıştır. Kabaran antiemperyalist söylem beka kaygısını tetiklemiş, ittifakın zeminini oluşturmuştur. Bulut'un sözleri ile anlamsız gerilimler, soğuk savaş tortuları da ortadan kalkmaya başlayınca yerini yumuşamaya terk etmiştir. Ayrıca "[m]illiyetçiler, devrimciliğin sadece sosyalist devrim anlamına gelmediğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun "milliyetçi bir devrim" olduğunu görmeye" (Bulut, 2006) başlamışlardır. İttifakla amaçlanan ilgili bir yazıda Ergenekon destanına ve devrimci jargona gönderme ile kullanılan ironik başlıkta kendini bulur: "*Devrim emperyalizmin demir dağını eritecek*" (Haydar, 2003: 6).

Emperyalizmin demir dağı küreselleşmedir. Örneğin; Aydınlar Ocağı başkanı Mustafa Erkal, ittifakın bir dönem savunuculuğunu yapmış olan Türk Solu dergisinde küreselleşme sürecinin sonuçları ile ilgili kaygılarını şöyle dile getirmektedir:

Türkiye'nin bugün AB, IMF vb. ilişkilerde karşı karşıya kaldığı sorunları anlayabilmek için değişen dünya şartlarını küreselleşmeyi ve onunla gelen istilayı yakalamak lazım. Bugün milli devletlere küresel güç ve bloklar arası bir mücadele var. Ulus devlet düşmanlığı, çağdaş sömürgecilik olan küresel entelektüel bağımlılık fark edilmeli (Erkal, 2003: 22).

İttifak savunucuları tarafından yukarıda da açıkça dile getirildiği hali ile küreselleşme bir tehdit olarak algılanmaktadır. Yine onlara göre küreselleşme bir çeşit emperyalizmdir ve bu emperyalist girişime karşı sol sağ denilmeden birleşilmelidir.

Bu gün Türkiye'nin üniter devlet yapısının bütünlüğüne yönelik tehdit Avrupa Birliği'nden ve ABD'den gelmektedir. Bu tehdit filli konuma yükselmiştir. Türkiye, en geniş ulusalcı ve antiemperyalist cepheyi ivedilikle oluşturmak zorundadır (Koç, 2003: 28).⁴

İttifakın Ortak Paydası II: Bir Eylem ve Fikir Adamı Olarak Sultan Galiyevcilik

İttifakın ortak zemininde büyük alanı oluşturan antiemperyalist söylem ile birlikte Galiyevciliğe de kısaca değinmek gerekecektir. 1882 doğumlu Sultan Galiyev; Türk, Müslüman ve Marksist kimlikleri aynı potada eritmiş bir düşünce adamıdır (Atalay, 2006: 101). Galiyev'in "proletarya enternasyonalizmine" inancı ve güveni yoktur. Ulusal duygunun her zaman sınıf dayanışmasının önünde olacağını düşünmüştür. Batıya karşı milli demokratik devrim yoluyla modern devlet oluşturma çabalarının esasında yatan üç kavramsal çerçeve; antiemperyalizm, milli kurtuluşçuluk, devlet esası olarak millilik ve mazlum milletler söylemi Galiyevci programın parçalarıdır. Bu hali ile Türkiye'de milliyetçi sol Galiyevciliğin etkisinde kalmıştır (Aydın, 2002: 446). Ayrıca onun antiemperyalist görüşlerinin yanında Turancı fikirleri de Türkçü ve devrimcileri bir araya toplayan bir simge işlevi görmüştür (Deliömeroğlu, 2004). Örneğin Bulut (1998: 11), bilinçlenmek için "Sultan Galiyev'i okumak anlamak durumundayız" derken; İlhan (1997a) Türkçülüğü, "Gaspirinskiy'den Molla Nur Vahidof'a, Vahidof'dan Sultan Galiyev'e, Mustafa Kemal'den Ziya Gökalp'e, Mustafa Suphi'den Şevket Süreyya'ya, Türklerin tam bağımsızlıkçı anti/emperyalist halk cephesi" olarak tanımlamıştır. Yine İlhan

⁴ Ayrıca aynı kaygıyı vurgulayan şu yazılara bakılabilir: İsimsiz, "Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı: Milli Devletin İdam Fermanı", *Gençlik Cephesi*, Sayı 9, 2004; Demir E, Yüzal S, "Anıl Çeçenle Röportaj", *Gençlik Cephesi*, Sayı 11, 2004.

(1997c; 1997b), yarım yüzyıl önce ne Sultan Galiyev'in ne de onun "mazlumlar enternasyonalı" bilindiği fakat şimdilerde bu isim üzerinden Soğuk Savaş'ın enkazı üzerinden yeni ufuklar açtığını, Asya Türklüğüne ve Anadolu Türklüğüne çıkar yol gösterdiğinin altını çizmiştir.

İttifakın Ortak Paydası III: Kemalizm

İttifakın zeminini oluşturan bir diğer tema M. Kemal Atatürk'tür. Kemalizm'in bir meşruiyet aracı olarak Türk düşünce dünyasını etkilediği bilinmektedir. İttifaka zemin olan Atatürkçülük kısmen bu yakınlaşmada sezilebilir. Örneğin Gençlik Cephesi'nde kızıl elma ittifakı ile ilgili görüşlerini bildiren eski MHP milletvekili Rıza Müftüoğlu'nun ifadeleri bu durumu andırır.

Atatürk'ün yolundan giden gençlere şu bilgiyi de vermek istiyorum. Ülkücülerin savunduğu Dokuz Işık aslında Atatürk'ün Cumhuriyet Halk Partisi kurulana kadar, kabul ettiği, Kuvayı Milliyecilerin dokuz ilkesidir. Atatürk bu dokuz ilkeyi altı ilke haline getirerek CHP'nin programına koymuştur. [...] Yani ülkücü gençlerin savunduğu Dokuz Işık Atatürk'ünde savunduğu bir görüştür. Çünkü rahmetli Başbuğ, Atatürk'ü en iyi bilen ve onu seven, onun yolundan giden son dönemin en şuurlu Türk milliyetçisiydi" (Müftüoğlu, 2004: 14).

İlgili yazılarda sağ ve sol milliyetçi yakınlaştırmasında bu meşruiyet aracı olmasından daha fazla bir Atatürk vurgusu vardır. Burada Kemalizm antiemperyalist bağımsızlık ideoloji (Kazancıgil, 2002: 235) olarak farklı milliyetçilikleri birleştiren bir konumdadır. Bulut'un üzerinde durduğu gibi, "Atatürk, Amerikan emperyalizmine de, İngiliz emperyalizmine de direnerek, o sırada henüz kendi emperyalizmini şekillendirmemiş Sovyetler'den ustaca, fakat sınırlı bir destek sağlayarak, Osmanlı'nın küllerinden bir Türk devleti çıkarmıştır" (Bulut, 1998: 123). Osmanlı külleri üzerine kurulan devletin kuruluş felsefesi "Atatürkçülük, [...] tam bağımsızlık, millet egemenliği, hukukun üstünlüğü ve ulus devlet genel ilkelerine dayanır" (Bulut, 2004). AB'ye giriş süreci ile Türkiye Cumhuriyeti kuruluş felsefesi değiştirilmek istenmektedir. Bulut'un sözleri ile "Türkün ortak mirası Atatürk'ü tarih sahnesinden silmek istemek[tedirler]" (Bulut, 2005b). Türkiye kendini ortadan kaldırmak isteyen bu sürece karşı "Atatürk'ün yol haritasını takip ederek bütün dayatmalara son verebilir." Buluta göre zaman kalpağı yeniden giyme zamanıdır (Bulut, 2005a). Kalpak giymekle kastedilen "yeniden dirileceği umulan ve beklenen ve tedbir alınan bir dava"dır. O sömürücüler için kâbus olan "Kuvva-yı Milliye"dir (Yurdakul, 2002).

Özetle belirtirsek, yukarda da kısmen bahsedildiği hali ile küreselleşmenin ulus devlet üzerindeki egemenliğinin siyasi ve iktisadi manada kısıtlayıcı etkisi ile birlikte Türk milliyetçiliğinde birbirleriyle uyuşamayacak iki akımı ortak bir zeminde bir araya getirebilmiştir. Bu itici güç ile birlikte yakınlaşmada önemli üç ortak payda antiemperyalizm, Kemalizm ve Sultan Galiev'dir. Fakat belirtilmelidir ki ABD'ye, küreselleşmenin bir ara basamağı olarak görebileceğimiz Avrupa Birliği'ne karşı olarak sol ve sağ milliyetçiliklerin yakınlaşmasının farklı zeminlerde devam etmesi mümkün gözükmekle birlikte kıvılcık elma ittifakının geleceği parlak değildi (Atalay, 2006: 169) ve nitekim ayrışma zaman içerisinde gerçekleşti. Bu ayrışma ile sol milliyetçi cenah artık ulusalcı olarak diğer sağ milliyetçilikten ayrıştırılmıştır.

İttifaktan Arda Kalan: Ulusalcı Milliyetçi Ayrımı

Bu günden geçmişe bakıldığında ittifakın dağıldığını görmek mümkündür. Bu gün artık Türk siyasi jargonunda ulusalcılık ve milliyetçilik ayrışmış gözüktür. Bu ayrışmanın unsurları ise o günkü tartışmalarda aslında açıktır. İttifakın geleceğinin parlak olmamasının nedenini de iki akımın inşai unsurlarında gizlidir. Küreselleşmenin etkilerinin iyice hissedilmesi ile başlayan yeni milliyetçilik dalgasını tedirginlikle karşılayan ve ittifaka karşı ilk itirazı getiren Alkan, bu ittifakın uzun süreli olamayacağını aslında en önemli sebebine işaret etmiştir:

Türkiye'de aktif milliyetçi siyaset beklentisinin yoğunlaşmasını hayra alamet görmüyorum. Türkiye'yi etkisi altına alan yeni milliyetçi dalga, MHP'nin öteden beri ifade etmeye çalıştığı kavrayışından çok farklı bir alanda tezahür ediyor. Öyle hissediliyor ki, devletin atanmışları, bu yeni milliyetçilik dalgasını onaylamakta ve desteklemektedir; bu desteğin mazmûnunda milliyetçiliği, öteden beri milliyetçilik ile birlikte telaffuz edilen maneviyatçı hatta dindar muhtevasından titizlikle ayırmak endişesi yatmaktadır (Alkan, 2002: 259).

Yine Alkan bir başka yazısında (2003: 21) bu milliyetçi dalga'nın 28 Şubat süreci sonrası meydana gelmesine ve adının ulusalcılık olarak ifade edilmesine dikkat çekmektedir. Alkan yeni tarz milliyetçiliğin toplumu sekülerleştirici bir proje olmasından kaygılıdır. Ayrıca bu gelişmenin asker ve sivil bürokrasisinde kabul görmesini eleştirerek aslında iki farklı milliyetçilik anlayışının beslendiği birbiri ile yakından ilgili farklı inşai unsura işaret etmektedir.

Alkan kendi cephesinden itirazında haklı görünür. Yakınlaşmayı başlatan Ortadoğu Gazetesi'ndeki röportajında Perinçek bize sol milliyetçiliğin sağ milliyetçi çizgiden farklı inşai unsurlarının ipucunu verir. Perinçek, gerçek milliyetçilerin kimin yanında olması gerektiğine ilişkin fikirleri bu ittifakın pek sağlıklı olamayacağının nedenine ilişkin bilgi sunar. Perinçek gerçek milliyetçilerin "İşçi Partisi ile, Türk Silahlı Kuvvetleri ile beraber olan, Cumhuriyet Devrimini Savunan, Mustafa Kemal Atatürk'ün çizgisinde olan kuvvetlerle beraber olanlar, olarak tanımlar" (Bulut, 1998: 48). Bu tanımın 28 Şubat postmodern darbesinin vuku bulduğu zamanda yapıyor olması konumuz için önemlidir. Çünkü Perinçek, bir tür toplumsal mühendislik ürünü olan bu darbeden, mühendislikçi bir projeden yana olmayı gerçek milliyetçilik olarak tanımlamaktadır.

Açıkçada görüleceği üzere iki farklı inşai unsur, ittifakın sürekliliğine bir engel olarak karşımızda durmaktadır. Bu unsur sol milliyetçiliğin Kadro'dan beri kabul ettiği pozitivist ilerlemeci anlayışı ve bu eksenine dine olan bakışıdır. İlerlemenin önündeki engel olarak dinin, hem siyasal hem sosyal görünürlüğünü sıfırlamak ve bu ilerlemenin sağlanabilmesi için devletçilik söylemi ile birlikte otoriter politik idarenin mutlaklaştırılması anlayışı (Yıldırım, 2005: 255) ittifakın geleceğini çıkmaza sokmuştur. İttifakın geleceğine ilişkin bu kestirimi anlamak için sağ milliyetçi yorumun dinle olan ilişkisini iyi kavramak gerekir.

Resmi pozitivist ideolojinin, pozitivist içeriğinin hızla gerilemesine ve bunun yerine dini içeriğin hakim olmasına paralel olarak Türkiye'nin yaşadığı 1950-70 arası değişimin demografik kültürel doğası dinsel canlanmayı içeriyordu. Sağ milliyetçiliğin bundan etkilenmemesi de mümkün değildi. Milliyetçilik, dini eksenine yorumlanan ideolojik bir dönüşüm geçirdi (Öğün, 2000: 145-146). İttifakın önündeki engelin ilki bizzat bu ideolojik dönüşümdür. Bir diğeri ise özellikle Türk sağ siyasetinde partilerin din konusundaki pragmatik tutumuna ilişkindir. Bu pragmatik unsur sağ milliyetçi partiler içinde geçerlidir. Alpaslan Türkeş'in 1960'ların sonlarına doğru laiklik vurgusunun azaltarak yerine İslam'ın Türk'ün tarihinin ayrılmaz bir unsuru tanımına yönelmesinde dindar kitlelere hitap ederek kitleselleşme imkanını gözetmesi (Bora & Can, 2000: 54) bu çerçevede akılda tutulmalıdır.

Sağ milliyetçiliğin ideolojik ve pragmatik olarak İslam'a yakınlaşması doğal olarak, pozitivist ilerlemeci anlayışın dini gelişme/ilerleme önünde bir engel gören ve bu nedenle seküler bir toplum yaratma çabasına karşı eleştirel ve tepkisel bir tavır geliştirmesiyle sonuçlanmıştır. Bu tavır sağ milliyetçi çizgide dönemsel ve örgütsel farklılıklarla gözlenebilmektedir. Bu manada

din faktörünün ittifakı imkânsız kılan yüzünü görmek için, Büyük Birlik Partisi'ni mercek altına almak doğru bir yol olacaktır.⁵ Çünkü Milliyetçi Hareket Partisi'nden koparak BBP'nin kurulması 1950-70 arası yaşanan demografik değişim ile birlikte milliyetçiliği İslami tonlarda yorumlayan bir milliyetçilik inşa etme çabasının bir sonucudur⁶ (Akgün & Çalış, 2003: 599). Büyük Birlik Partisi ile yakınlığı bilinen Alperen Ocakları Dergisi'nin o dönemki sayfalarına göz atmak bu durumun anlaşılması için uygun olur. Alperen Ocakları genel başkanı Nedim Yıldız'a göre Ulusalcılık, "ülkücü milliyetçiliği cihanşümul bir yaklaşımdan uzaklaştıracaktır" (2005a: 3). Yine Yıldız'a göre Alperen Ocakları ulusalcılıkla bağdaşmaz çünkü "ulusalcılar sosyalist düşüncenin çökmesinden sonra resmi ideolojiye sarılanlardır". Buna karşın ülkücülük ise, "vahyi hikmete dayalı bir inanç sisteminin tarih içerisindeki seyrinin son halkası olarak geleceğe ışık tutma emelindeki bir fikri hareketin" adıdır (2005b: 3).

İttifakı yine aynı sebeplerle hoş karşılamayan bir diğer isim olan Çalık'ın itirazları da yine aynı eksendedir. Çalık da sol milliyetçi kanadın din konusundaki yaklaşımdan ötürü oldukça rahatsızdır ve bu ittifaka iki akımın inşaî unsurlarının hiç de uyuşmadığı için karşıdır:

Ülkücü milliyetçi veya milli ülkücülerin bir hayli muğlak ve müphem bir arka plandan beslenen, kimi başçı kimi "Maocu-ulusalcı" takımı ile aralarına bariz çizgi çekmeleri gerekiyor. Ne zaman başörtüsü, Kuran kursu ve imam-hatip tartışması gündeme gelse küplere binen bu samimiyetsiz gruplarla aynı siyasi dil ve söylemi kullanmak, benzer siyasi dil sergilemek ne esasta (stratejik olarak) ne de teferruatta (taktik olarak) doğrudur (Çalık, 2005: 133).

İdeolojik olarak ittifaka yöneltilen itirazlarla birlikte pragmatik kaygılarında bu ittifakın sonunu hazırladığı göz ardı edilmemelidir. Çünkü 1950'lere kadar uzanan dönemde milliyetçiliği, dini eksende yorumlayan ideolojik bir dönüşüme eşlik eden bir diğer gelişme ise sağ milliyetçiliğin bu sayede kitleselleşmesi gerçeğidir. İslami içerikli söylemle muhafazakâr tabana kolaylıkla ulaşma imkanı bulan MHP'nin Anadolu'daki İslami hassasiyeti yüksek tabanı ittifaktan rahatsızdı. 2004 yerel seçimleri öncesi bu ra-

⁵ Burada BBP ye yönelmenin sadece işimiz kolaylaştıracak bir strateji olduğunun altını çizmeliyiz. Çünkü MHP'den İslami söyleme sahip kişilerin, ayrılarak milliyetçiliği daha İslami bir tonda yorumlayan yeni bir parti kurmaları, MHP'nin tamamen İslami söylemden uzaklaştığı anlamına gelmez. MHP de İslami söylem yerini farklı dönemlerde farklı dozlarda devam ettirmiştir.

hatsızlığın oy kaybına dönüşmesini istemeyen MHP yöneticileri ittifakla organik bağlarını kesti (Atalay, 2006: 153). Ülkü Ocakları Başkanı Atilla Kaya görevinden alınarak yerine Alişan Satılmış getirildi. Satılmış, ilk verdiği röportajda kızıl elma ittifakının bir hata olduğunu söyledi:

Kızıl elma ittifakı Türkiye'nin birliği beraberliği açısından bile yapılmış olsa yine de yanlıştır... Bu bir hataydı, bizim hatamızdı, yaptık. Böyle bir hata içerisinde olmamak gerekirdi. Ülkücüler olarak bizim abesle iştigali bırakıp bir an önce asıl davamız olan Türk İslam ülküsüne geri dönmemiz gerekir (Aktaran Atalay, 2006: 153).

Sağ milliyetçi çizgide görev değişimden sonra, bu ani manevranın ittifaka büyük darbe vurduğu anlaşılmaktadır. Satılmış'ın sağ milliyetçi kesim adına özeleştirisinin haricinde de sol milliyetçi kesimde ittifakı sorgulamaya başlamıştır. Önceleri ittifaka karşı olanların, "solcu- milliyetçi birlikteliğine saldırıların Türklüğünden şüphe" duyulması gerektiğini dile getiren (Fırat, 2003) sol milliyetçi yaklaşımın temsilcileri, yukarda bahsi geçen tavır değişiklikle aralarındaki ortak ideolojik hattın değiştirildiğini farkındaydılar:

MHP'nin yeniden Türk-İslam sentezine dönüş yapması bizler için hiç şaşırtıcı olmadı. "MHP'nin ideolojisi zaten hep Türk-İslam sentezi değil miydi?" diye itiraz edilebilir. Elbette ki öyle. Ancak bu sefer farklı amaçlar gözetilerek İslam vurgusu yeniden ön plana çıkmış durumda. Bu durum gerek "teşkilat" içinde gerekse de "ülkücü camia"da derin bir rahatsızlık yaratıyor. Ülkücüler içinde eski bozkurt-hilal tartışmasının yeniden alevlenmesi de bu dönüşümün bir sonucu sayılmalı. Ülkücülerin yeniden sarıldığı Türk-İslam sentezi son 3-4 yıldır savunulan MHP çizgisinde kesin bir dönüşüme işaret ediyor. MHP bir kaç yıldan beri kısmi anlamda laikleşen çizgisine böylece son veriyor (Ayaş, 2004).

Her ne kadar bu gelişmeyi Türkçü, seküler zihniyetli kadroların tasfiyesi için önceden planlanmış bir oyun (Ayaş, 2004) olarak yorumlasalar da sağ milliyetçiliğin ideolojik kaynağında beslendiği muhafazakâr yorumu, bu birlikteliğin de sonunu getirmişti. Sol milliyetçi düşünce, başından beri ittifaka karşı çıkan muhafazakâr milliyetçiliğin dikkat çektiği konuyu fark etmişti. Pozitivist ilerlemede din, bir engeldi ve muhafazakâr yorumuyla sağ milliyetçi cenah buna sahip çıkarken, sol milliyetçi çizgi bunu reddedecekti. Bu tartışmadan arda kalan ittifakın ardından ulusalcılar ve milliyetçiler ayrışmasıydı.

Ulusalçı Milliyetçi Ayrışmanın Bir Diğer Nedeni: Ulusalçı Ya da Sol Milliyetçiliğin İdeolojik Envanteri

Sol ve sağ milliyetçiliği bir araya getiren ittifak, farkında olmadan aslında bir şeye daha hizmet etmiş oldu. Dine bakış konusunda bir ayrışma yaşayan ittifakta sağ milliyetçi kanat hızla ulusalcılardan ya da sol milliyetçilikten uzaklaşmıştır. Bu hızlı uzaklaşmanın nedeni ittifakın sol milliyetçi kanadın “zinde güçlere” gönderme yapan söylemleri ve ırkçı milliyetçilik yorumlarıyla şiddete çağrı yapan yazılarıydı.

Yine aynı derginin bir başka sayısında, “her Kürt Kürtçü değil anlayışı bir yerden sonra sarpa sarmaktadır. Doğru, her Kürt bugün için Kürtçü değildir. Ancak ben bölücü değilim, ama Kürdüm diyen, istese de istemese de, Türk ulus devletinin temelini dinamitlemektedir” denmekte “Kimileri kabul etmese bile, ben Kürdüm diyen herkes, potansiyel bir PKK’lıdır” denilerek büyük bir kamplaşmanın zemini kurulmaktadır. Yine aynı yazıda “Provokasyon ve linç kelimelerinin gazete manşetlerine taşındığı bir dönemde ne yapmalı? Susup evimizde mi oturalım?” denilerek, “Türk kızı” “Türkoğlu” “Her şeyini millet davasına gözünü kırpmadan, arkana dönüp bakmadan vereceğin günler geldi” (Fırat, 2005c) denilerek şiddet yanlısı çağrılar yapmaktadırlar.

Ayrıca bu şiddet yanlısı tavrılarını kültürel ayrımcılıkları ile desteklerler. Doğru ifade ile açıkça ırkçılık bu dergilerde farklı şekillerde dile getirilmektedir. Derginin başyazarı Fırat, “Bizce de bir Kürt sorunu vardır, o da Türklerin Kürtleşmesi sorunudur” demektedir. Bunun temel nedeninin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden batıya yaşanan göç olarak görmektedir. “PKK, sadece Güneydoğu’da Kürt nüfusu arttırmakla kalmamıştır. Aynı zamanda Güneydoğu’dan Batı illerine doğru istila halinde bir Kürt göçü yapılmıştır.” (Fırat, 2005a). Sorunun önüne geçilemeyeceği için Fırat’a göre “[...] çözüm, Türk’ün Türklüğünü koruması olmalıdır”. Bunun sağlanabilmesi için Fırat’ın bazı önerileri vardır. Bunlardan ilki, “Her Türk, alışverişini mutlaka Türk’ten yapmalıdır.” İkincisi, “Her Türk, Türkçe konuşmalıdır. Bunu da İstanbul şivesi ile konuşmalıdır” üçüncüsü, “Türkler, yemeklerine sahip çıkmalıdır. Türk’ün damak tadı, Kürt yemekleri ile yer değiştirmektedir. Türk’ü kebaba, lahmacuna mahkum eden anlayışla mücadele edilmelidir.” En önemli alınması gereken tedbir üremektir. “Her şeyden önce Türk üremelidir. Artan her bir Türk bebesi, bizi Ergenokan’dan çıkartacak bir kurtarıcıdır” (Fırat, 2005b) denilerek, sol milliyetçi kanatta açıkça ırkçı bir milliyetçi yorum ön plana çıkarılmıştır. Bu denli bir ırkçılığın

yayın organlarından dillendirilmesi de sağ milliyetçi cenahı sol milliyetçi kesimden uzaklaştırmıştır.

Sağ Milliyetçi Camiada Su Yüzüne Çıkan İhtilaf Milliyetçilik - Medeniyetçilik Tartışması

Küreselleşme ile birlikte beka kaygısı “içeri kapanmacı”, sol ve sağ milliyetçilikleri bir araya getiren yeni tarz milliyetçiliği tetiklemiştir. Küreselleşmenin milliyetçiliği etkilemesi bununla sınırlı görülmemektedir. Kızıl elma ittifakı kısmında üzerinde durulan izolasyoncu milliyetçilik anlayışına karşın sağ milliyetçilik içerisinde fark edilebilecek bir akım ise; ulus devletin sınırlarını da aşacak kapsayıcı bir milliyetçilik yorumu olarak görülmektedir. Örneğin Alkan, milliyetçilerin millet fikrini takip etmeleri yerine “medeniyet” fikri üzerine odaklanmalarını önermekte doğru bir ifade milliyetçilik yerine daha kapsamlı ve birleştirici olan medeniyetçilik konulmalı demektedir. Alkan, medeniyetçilik yaklaşımını, milliyetçilerin tarihte kendi milletlerinin başarısını örnek alarak geliştirmelerini önermektedir. Çünkü Osmanlı bu medeniyet fikri etrafında muhtelif milletleri, etnik ve dini toplulukları bir araya getirebilmiş ve barış içerisinde bir arada tutabilmiştir. Osmanlı’yı büyük kılan fetihleri değil kendine ait bir medeniyet tasavvuru inşa edip onu başarıyla sürdürmesi olmuştur (Alkan, 2005).

Medeniyetçi yaklaşım aslında sağ milliyetçi anlayışın yabancı olduğu bir yaklaşım değildir. Bu yaklaşım sağ milliyetçi kanatta Osman Turan’ın Türk İslam medeniyetinin yeniden ihyası düşüncesi ile kaleme aldığı “Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi” isimli eseriyle belirgin bir şekilde ifade edilmeye başlanmıştır. Özetle; Turan eserinde, Türkler tarih boyunca cihan hâkimiyetinin kendilerine emanet edildiğine inanmış ve bu inançlarını Osmanlı devletini kurarak hayata geçirdiklerini savunmuştur (Ayvazoğlu, 2003: 575). Resmi milliyetçiliğin Türk’ün tarihini İslam’dan kopararak seküler İslam öncesi tarihi ile özdeşleştirmesine de bir tür karşı yorum olan bu eserden sonra kitapta sıklıkla yer alan “Nizam-ı Alem” kavramının sağ milliyetçi literatürde dikkat çekecek bir biçimde yer alması (Ayvazoğlu, 2003: 575) da sağ milliyetçi yaklaşımda bu medeniyetçi yaklaşımın izini sürmeyi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca Turan’dan sonra kuvvetli olarak milliyetçiliğin bir medeniyetçilik olduğu vurgusu sağ milliyetçi kesimde Erol Güngör tarafından vurgulanmıştır. Güngör milliyetçiliğin, “milli kültürü bizzat bir medeniyet kaynağı haline getirmek ve cemiyeti soysuz değişmelerin açık pazaryeri halinden kurtarma hareketi” olarak tanımlamış, “milliyetçiliğin aynı zamanda bir medeniyet davası” olduğunu söylemiştir (Güngör, 1980:113).

Sonuç

Küreselleşmenin ulus devletin hem siyasi hem ekonomik anlamda egemenliğini aşındıran tarafı Türk milliyetçiliğinde bir taraftan ittifakı gündeme getirirken diğer taraftan sağ milliyetçilik içerisinde de bir ihtilafı su yüzüne çıkarmıştır. Kızıl elma ittifakı olarak adlandırılan ittifakın itici gücü antiemperyalizm olmakla birlikte ittifakın altını oyan ise sol ve sağ milliyetçiliğin inşai unsurları içerisindeki beslendikleri ideolojik kaynakların dine farklı bakışları olmuştur. Sol milliyetçi kanadın pozitivist temelli ilerlemeci anlayışından beslenen ideolojik muhtevası, sağ milliyetçiliğin pozitivism karşıtı muhafazakâr muhtevasıyla uyuşamamıştır. Kızıl elma ittifakı ilk yakınlaşmadan sonra hem ideolojik hem pragmatik nedenlerden ötürü taraftarlarınca heyecanını yitirmiş olduğu açıkça görülmektedir. Bununla birlikte pozitivist ilerlemeci ve muhafazakâr muhteva zıt kutuplar olarak birbirini itmiş ittifak bir hayale dönmüşken, ortak bir tema olarak Kemalizm'in bu ittifakı zaman zaman cisimleştirecek güce sahip olduğu gözden kaçmamalıdır. Zira sol ve sağ milliyetçi kesimi etkileyen Kemalizm, antiemperyalist vurgusuyla da ittifakın bir diğer ortak temasıdır ve üzerinde bir tartışma yok gibidir. Bu çerçevede her ne kadar ittifak sona ermiş gibi görülse de gelecekte ittifakın farklı tezahürlerini görebileceğimiz rahatlıkla iddia edilebilir. Çünkü Kemalizm sol ve sağ milliyetçileri resmi milliyetçilikte buluşturduğu oranda beka kaygısını, rejim kaygısına dönüştüren bir mekanizmayı devreye sokabilmektedir.

Ayrıca belirtmelidir ki sağ milliyetçi kesim, resmi milliyetçiliğe yaklaştığı oranda içerisinde barındırdığı ihtilaflar su yüzüne çıkmaktadır. Bu ihtilafı resmi milliyetçilik ile ona muhalif ve ondan görece özerk sivil milliyetçi yorumunun küreselleşme süreci ile birlikte su yüzüne tekrar çıkan ihtilafı olarak ifade etmek gerekir. Devlet ve düzen ideolojisi olarak işleyen resmi milliyetçiliğin ezberci tavrına karşı küreselleşme ile karşılaşılan yeni şartlara sivil çözüm üretmeye çalışan yorum, sağ milliyetçi kesim içerisinde gittikçe farklılaşacağı ve ayrışacağı benzermektedir.

Türk milliyetçiliğinde küreselleşmenin olumsuz etkisi ile birlikte medeniyetçi yorumun tekrar belirginleşmesini, milliyetçiliğin din ile olan ilişkisi çerçevesinde düşünmeliyiz. Küresel dünyada bir olgu olarak etkinliğini artıran din, milliyetçilik yorumlarını etkileyeceği en azından Türk milliyetçiliği üzerindeki etkisine bakarak iddia edilebilir. Özellikle sağ milliyetçi çizgi içerisindeki milliyetçiliği medeniyetçilik çerçevesinde alan yorumun daha kapsayıcı bir yaklaşımın gelişmesini, soğuk savaş sonrası yeni dünya düzeni ile ilişkilendirmek mümkündür. Bu yenisünya düzeninde Batı'nın Doğu/İslam toprakları üzerindeki emperyal siyaseti sağ milliyetçi kanadın

medeniyetçi yorumunun belirginleşmesine temel etken olduğu rahatlıkla ifade edilebilir.

KAYNAKÇA:

Akgün Birol, Çalış Şaban, "Tanrı Dağı Kadar Türk, Hira Dağı Kadar Müslüman, Türk Milliyetçiliğinin Terkibinde İslamcı Doz", T.Bora (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* cilt-4: *Milliyetçilik*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003, s. 584-600.

Alkan A.Turan, "Yeni Milliyetçiliğin Yükselişi!", *Kalem İşleri*, İstanbul, Ötüken Yayınları, içerisinde, 2002, s.256-260.

Alkan A.Turan, "Türk İslam Ülküsünden Devletçi Ulusallığa Dönüşümün Hikayesi", *Aksiyon Dergisi*, Sayı 426, 2003, s.20-21.

Alkan A.Turan, "Milliyetçilik mi? Medeniyetçilik mi?", *Aksiyon*, Sayı 547, 2005, <http://www.aksion.com.tr/detay.php?id=21815> (3.3.2006).

Atalay Onur, Kızıl Elma Koalisyonu, *Ulusalcılar, Milliyetçiler, Kemalistler*, İstanbul, Paradigma Yayıncılık, 2006.

Aydın Suavi, "Sosyalizm ve Milliyetçilik: Galiyefizmden Kemalizm'e Türkiye'de Üçüncü Yol arayışları", T. Bora (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt-4: Milliyetçilik*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, s.438-482.

Ayaş Güneş, "Ülkücü Camiada Neler Oluyor? Türk İslam Sentezine Geri Dönüş", *Türk Solu*, Sayı 58, 2004, <http://www.turksolu.Org /58/ayas58.htm> (3.3.2005).

Ayvazoğlu Beşir, "Tanrıdağ'dan Hira Dağı'na Uzun İnce Yollar", T.Bora (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt-4: Milliyetçilik*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003, s.541-578.

BORA, Tanıl, "Sunuş", T. Bora (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt-4: Milliyetçilik*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2003: 15-22.

Bora Tanıl, Can Kemal, *Devlet Dergâhı Ocak, 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000.

Bulut Aslan, *Türkçü Devrimci Diyalogu, Doğu Perinçek ve Atilla İlhan'la Röportajlar*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1998.

Bulut Aslan, "Atatürkçü Dünya Görüşü ve Komutanlar", *Yeniçağ*, 30.9.2004.

Bulut Aslan, "Kalpağı Yeniden Giyinme Zamanı", *Yeniçağ*, 5.2.2005a.

Bulut Aslan, "Bayrağı da İndirelim mi?", *Yeniçağ*, 20.9.2005b.

Bulut Aslan, "Ulusalcılara ve Milliyetçilere Cumhuriyetçilik Şemsiyesi!", *Yeniçağ*, 04.05.2006.

Cemal Hasan, *Kimse Kızmasın Kendimi Yazdım*, İstanbul, Doğan Kitapçılık, 1999.

- Çalık Mustafa, "Hangi Milliyetçilikle Nereye Kadar", *Türkiye Günlüğü*, Sayı 80, 2005, s. 126-134.
- Deliömeroğlu Yakup, "Kızıl Elma İttifakı Sultan Galiyev ve Avrasyacılık", *Zaman*, 25.01.2004.
- Erkal Mustafa, "Kuvayı Milliye Şuurundan Yana Olanlar Birleşmelidir", *Türk Solu*, Sayı 35, 2003.
- Fırat Gökçe, "Solcu-Milliyetçi Birlikteliğine Saldırıların Türklüğünden Şüphe Duyun", *Türk Solu*, Sayı 37, 2003, [http:// www.turksolu. Org /37/ basyazi37.htm](http://www.turksolu.org/37/basyazi37.htm) (3.3.2005).
- Fırat Gökçe, "Kürt Sorunu Yok Kürt İstilas Var", *Türk Solu*, Sayı 88, 2005a, <http://www.turksolu.org/88/basyazi88.htm> (3.2.2006).
- Fırat Gökçe, "Türk Oğlu Türk Kızı, Türklüğünü Korum", *Türk Solu*, Sayı 89, 2005b, <http://www.turksolu.org/89/basyazi89.htm> (3.2.2006).
- Fırat Gökçe, "Kürt varsa sorun var...", *Türk Solu*, Sayı 90, 2005c, <http://www.turksolu.org/90/basyazi90.htm> (3.2.2006).
- Güneş Erdoğan, "Bu Oyunu Bozacağız", Sayı 4, *Gençlik Cephesi*, 14 Aralık, 2003.
- GÜNGÖR, Erol, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1980
- Haber, "İşçi Partisi ve Ülkücüler Kol Kola Eylem Yaptı", *Dünden Bugüne Tercüman*, 31.08.2003.
- Haber, "10. Yıl Marşı İle Gelip, Mehter Marşı İle Gittiler", *Zaman Gazetesi*, 31, 08. 2003.
- Haber, " Türk Gençliği El Ele", *Ortadoğu Gazetesi*, 31.08.2003.
- Haber, "Ulusal Solcular ve Ülkücüler Dünyaya Aynı Pencereden Bakıyor: 'Kızıl Elma Koalisyonu'", *Radikal Gazetesi*, 3.8.2003.
- Haydar, Hüseyin, " Selam Olsun Büyük Türk Devrimine...3. Ergenekon'a", *Gençlik Cephesi*, Sayı 1, 25. Ekim 2003.
- İlhan Attila, "Türkçü'nün Ülkücüye Tepkisi", *Cumhuriyet Gazetesi*, 19.12.1997a.
- İlhan Attila, "Türkçüğün Yeri Solda mı?", *Cumhuriyet Gazetesi*, 22.12.1997b.
- İlhan Attila, "Avrasya'da Dolaşan Hayalet: Galiyef", *Cumhuriyet Gazetesi* 24.12.1997c.
- Karsan Gökhan, "Eski Tüfek Bir Sosyalistte Milliyetçilik Sosyalizm İkilemi: MDD ve Mihri Belli", *Doğu Batı*, Sayı 31, 2005, s. 233-248.
- Kazancıgil Ali, "Anti-emperyalist Bağımsızlık İdeolojisi ve Üçüncü Dünya Ulusçuluğu Olarak Kemalizm" A. İnsel (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt-2: Kemalizm*, 2002: 235-246.

- Koç Yıldırım, "Türkiye ABD'nin ve AB'nin Tehdidi Altındadır", *Türk Solu*, Sayı 35, 2003, s.28.
- Laçiner Ömer, "Milliyetçi Görünmeyen Milliyetçilikler", *Tarih ve Milliyetçilik: I. Ulusal Tarih Kongresi*, Mersin Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları İçerisinde, 1997, s. 243-247.
- Müftüoğlu Rıza, "Kızıl Elma'da buluşma", *Gençlik Cephesi*, Sayı 11, 21 Mart 2004.
- Öğün S.Seyfi, *Mukayeseli Sosyal Teori ve Tarih Bağlamında Milliyetçilik*, İstanbul, Alfa Yayınları, 2000.
- Özdemir Hikmet, *Kalkınmada Bir Strateji Arayışı: Yön Hareketi*, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1986.
- Özdemir Hikmet, *1960'lar Türkiye'sinde Sol Kemalizm: Yön Hareketi*, İstanbul, İz Yayıncılık, 1993.
- Öznur Hakkı, *Ülkücü Hareket: Yayın Organları, Makaleler, Temel Kavramlar*, Ankara, Alternatif Yayınları, 1999.
- Şen Tugay, "Cumhuriyet İçin Yeniden Devrim", *Gençlik Cephesi*, Sayı 2, 16 Kasım 2003.
- Şen Tugay, "Yeniden Hıyaneti Vataniye Kanunu", *Gençlik Cephesi*, Sayı 7, 25 Ocak 2004.
- Türkeş Mustafa, "Kadro Dergisi" A.İnsel (ed.), *Modern Türkiye'de Siyasal Düşünce Cilt-2:Kemalizm*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, s.464-476.
- Yıldırım Ergün, "Bir Sol Milliyetçi İdeoloji Modeli: Kadro Dergisi", *Doğu-Batı Dergisi*, Sayı 31, 2005, s. 249-263.
- Temiz Levent, "Bir Davetin Düşündürdükleri", *Gençlik Cephesi*, Sayı 2, 16 Kasım 2003a.
- Temiz Levent, "Her Şart Altında Denктаş'ın Yanındayız", *Gençlik Cephesi*, Sayı 4, 14 Aralık 2003b.
- Temiz Levent, "Denктаş'ın Yanında Her Türlü Fedakarlığa Hazırsınız", *Gençlik Cephesi*, Sayı 9, 22 Şubat 2004.
- Yıldız Nedim, "Başyazı", *Alperen Dergisi*, Sayı 10, 2005a, s.2-3.
- Yıldız Nedim, "Başyazı", *Alperen*, Sayı 11, 2005b, s.2-3.
- Yurdakul Erkin, "Türk Solu Geleneği", *Türk Solu*, Sayı 1, 2002, <http://www.Turksolu.org.org/gelenek.htm> (23.02.2006).